

4. Williams R.L., Stockdale S.L. [Classroom Motivation Strategies for Prospective Teachers](#) / R.L. Williams, S.L. Stockdale // The Teacher Educator. – 2004. –240 p.

ВИКОРИСТАННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ВИКЛАДАННІ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ ЮРИСТАМ

Н. В. Харитонова (Харків)

Особливість викладання латинської мови майбутнім юристам полягає у тому, що студенти немовних напрямів підготовки, з одного боку, мають жорстко обмежену кількість академічних годин (курс практично винесений на самостійне опанування), з іншого – стоять перед засвоєнням потужної граматичної бази, що у сукупності не дає часової можливості застосування творчих, неординарних форм проведення занять, надає дуже мало варіативності, адже метою вивчення дисципліни є цілісне засвоєння матеріалу, передбаченого програмою. Таким чином, робота зі студентами на практичних заняттях вимагає певної інтенсифікації та оптимізації методів навчання.

Про важливість міждисциплінарних зв'язків між курсами латинської та сучасного іноземної мов для формування навчальної автономності студентів говорить Є. А. Цивкунова [3]. Нею розроблена методика викладання латинської мови, що сприяє формуванню лінгвістичної компетенції в англійській та російській мовах. До питання міждисциплінарного підходу у викладанні латинської мови зверталася Миленкова Р. В [5].

Для посилення мотивації студентів слід звернути особливу увагу на міжпредметні зв'язки курсу «Латинська мова» з циклом фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін (основи Римського приватного права, історія держави та права зарубіжних країн, теорія держави та права, міжнародне право, цивільне право) та циклом гуманітарних дисциплін (українська мова за правознавчим спрямуванням, іноземна мова за фаховим спрямуванням).

Одним з інструментів реалізації міждисциплінарних зв'язків є вивчення крилатих виразів. Творчі завдання із сентенціями передбачають пошук студентами у фольклорі рідної мови аналогічних фразеологізмів для вираження народної мудрості у побутовій тематиці та у сучасних трактуваннях юридичних та процесуальних виразах: *ignorantia non est argumentum* (лат.) – незнання закону не звільняє від відповідальності (укр.), *argumentum ad ignorantiam* (лат.) – аргумент, розрахований на необізнаність слухача (укр.), *audiatur et altera pars* – слід вислухати і протилежну сторону (укр.)

Одним з ефективних методів навчання є формування у студентів навичок порівняння та аналізу лексики основного словникового складу: *caput* (лат.) – *capital* (англ.) – *Kapital* (нім.) – капітальний (укр.); *mors, mortis* (лат.) – *murder* (англ.) – *Mord* (нім.) – мертвий (укр.); *frater* (лат.) – *brother* (англ.) – *Bruder* (нім.) – брат (укр.). Також можна використовувати аналіз юридичної термінології: *ius, iuris; prudentia, ae* (лат.) – юриспруденція; *de iure* (лат.) – по праву, де-юре; *quasi ex delicto* (лат.) – квазіделікт; можна аналізувати загальноприйняті латинські запозичення: *CV* (*curriculum vitae* – резюме); *P. S.* (*post scriptum* – післямова); *et cet.* (*et cetera* – і таке інше); *i. e.* (*id est* – тобто); *e. g.* (*exempli gratia* – наприклад).

При вивченні нової лексики бажано користуватися словниками та підручниками з Римського права, щоб знайти, наприклад, назви державно-адміністративних документів (*administratio* – адміністрація, розпорядження; *actus* – акт, правовий урядовий документ; *conventio* – конвенція, договір, зближення, угода; *constitutio* – конституція, зведення законів та ін.) або назви осіб, пов'язаних із судочинством (напр.: *administrator* – адміністратор, правитель, намісник, заступник; *assessor* – асесор, судова особа, судовий засідатель; *executor* – езекутор, виконавець судового рішення; *patronus* – патрон, опікун, оборонець). Розглядаючи латиномовну термінологію у статті, дослідник Гриценко С. виділяє шість таких предметно-тематичних груп [1, с. 146 – 147].

Однією з методик засвоєння юридичної латинської термінології є методика роботи з основними концептами права за О. Лисак [2]. Студентам пояснюється смисл концептосфери як ментальної сутності, що має відображення у мові, а потім пропонуються лінгвокультурні концепти, що стосуються права, держави чи закону, які мають латинське походження і збереглися в українській та англійській мові, наприклад: *lex* – закон, *ius* – право, *iustitia* – справедливість, правосуддя, *iudex* – суддя. Опрацьовуючи фрази для запам'ятовування, викладач формує таблицю так, щоб студент використовував переклад тих мов, які він вивчає та знайшов спільні та відмінні риси. Студентам-юристам можна запропонувати вільні колонки для заповнення українською мовою для самостійного перекладу виразів.

Для курсу «Латинська мова» характерна насиченість навчального матеріалу складним за змістом, тому доцільно наповнювати матеріал цікавими даними, наприклад, з історії культури та права Давнього Риму, як це пропонує автор підручника «Латинська мова» Хоміцька З.М. [4].

Незважаючи на те, що питання методики викладання різноманітних дисциплін залишаються актуальними й на сьогоднішній день, тим більше в умовах інформатизації освіти, огляд дослідження міждисциплінарних зв'язків дає загальні орієнтири для формування більш ефективної методики викладання латинської мови.

Література:

1. Гриценко С. Латинська термінологія як невід'ємний компонент фахової підготовки сучасних правознавців/ С. Гриценко// Філософські та методологічні проблеми права, НАВС – К., 2011– С. 145 – 152.
2. Лысак Е. А. Методика преподавания латинского языка, основанная на сравнительном анализе концептов права в русском, латинском и английском языках/ Е. Лысак // Российское право в Интернете - № 3, 2009, С. 1–12.
3. Миленкова Р. В. Застосування міждисциплінарного підходу у викладанні латинської мови студентам юристам / Р. В. Миленкова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2001. – №4-5, С. 336 – 345.
4. Хоміцька З.М. Латинська мова / З.М. Хоміцька. – Х.: Право, 2004. – 256 с.
5. Цывкунова Е. А. Формирование автономности студента лингвистического вуза на основе междисциплинарного взаимодействия учебных курсов (английского и

латинського мови): автореф. дисс....канд. пед. наук: 13.00.02 / Е. А. Цывкунова. – М., 2002.

ВАРІАНТНІСТЬ І СИНОНІМІЯ

Ходаковська О.О. (Харків)

На відміну від синонімів, варіанти не мають додаткового інформаційного навантаження – саме це й відрізняє їх від синонімів. Слід додати, що тотожність лексичного значення є визначальною рисою абсолютних синонімів [7, с.76], але за умов формальних розбіжностей вони не можуть бути варіантами, для яких властивий збіг морфемної структури.

Російські мовознавці найбільше уваги приділяють лексичній варіантності, зокрема співвідношенню понять варіантності й синонімії. У русистиці цю проблему порушила О.С.Ахманова [1, с.192 — 215]. Вона вважає, що між спільнокореневими утвореннями з тим самим значенням не може бути зв'язків синонімічного характеру, оскільки подібні утворення не являють собою окремі самостійні слова, а є їх словотвірними варіантами. О.С.Ахманова виділила фонетичні та морфологічні варіанти, зарахувавши до останніх усі спільнокореневі слова з тотожним значенням.

Саме тотожність лексичного значення, на думку Р.П.Рогожникової, і є визначальною рисою варіантів, на відміну від спільнокореневих слів та синонімів, що можуть як збігатися в семантиці, так і мати відмінність у значенні, вживанні, синтаксичних функціях. Дослідниця вважає, що спільнокореневі слова входять до кола проблем синонімії; те, що вони – різні слова спільного кореня, оформлені різними афіксами, які мають не граматичну, а словотвірну функцію, і відрізняє їх від варіантів слів. А отже, різниця морфемної структури та наявність словотвірних афіксів не дає можливості вважати спільнокореневі слова варіантами слів [6, с.153 — 163]. Дослідниця не порушує питання про абсолютні синоніми, для яких однакове тлумачення є однією з маркуючих ознак; отже не